

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECĂ
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 160 Lei

„Pace vă las vouă”...

Fiecare din noi caută – mai ales când o acțiune ne consumă simțitor, – mai multă sau mai puțină, liniște. Fiecare simte nevoia unei descătușeri de prea încordatele preocupări diferite. Simte nevoia unei reconfortări sufletești. Simte nevoia de libertate și pace.

În preocupările noastre de toate zilele, ne dăm destul de bine seama cât de intens apasă greutatea războiului asupra noastră. Greutățile sunt mari, pentru că idealul către care tindem este tot așa de mare, înalt și sfânt: triumful creștinismului, triumful dreptății.

Dar, așa după cum războiul a constituit, la început, o coaliție indispensabilă tendinței de reacțiune a spiritului nostru în fața nedreptății, tot așa acum, „pacea lăsată nouă”, liniștea sufletească, va trebui să constituie o condiție de revenire a sufletului nostru la normal.

Vrem o pace veșnică, mulțumitoare.

Dar, de unde așteptăm, noi, această pace, liniște? Cine vrea să ne-o facă?

E bine să nu uităm că fiecare din noi suntem în războiu cu ființa noastră proprie. A est războiu cu noi înșine este mai crâncen și de multe ori mai de neînving, ca ori care alt războiu obișnuit, colectiv. Mai crâncen ca multe alte războaie, pentru că nu se învinge cu arme de fier sau cu gloanțe de oțel, ci cu armele nevăzute ale spiritului. Greu, pentru că noi ne suntem și dușman și aliat. În lăuntru nostru trebuie să cercetăm dușmanul și să-l cotropim. Tot aici să vedem și cauza involburării ce se deslănțuie pe ntreg globul pământesc. Când vom fi în stare să ne învingem dușmanul din noi, atunci, odată cu pacea noastră sufletească, individuală, implicit va fi, din nou, restabilită și pacea mondială.

În lăuntru nostru sunt două lumi: a binelui și a răului. Vrei, omule, să ai pace? „Nu te lăsa biruit de rău, ci biruiește răul cu binele”.

Aceasta, omul, o poate face, căci are libertate de cugetare, de discernământ, de manifestare faptică, și armele de apărare: credința și voința.

Sufletul nostru este inzestrat cu pace, și pacea există ca și adevărul, bunătatea, frumusețea, dar, noi, nu le dăm libertate de manifestare în eul nostru. Cu alte cuvinte, restabilirea păcii și a liniștei depinde de noi, de fiecare în parte.

Dacă am închide ochii conștiinței pentru un moment și am face abstracție de lumea înconjurătoare, privind în eul nostru și cercetându-l, oare ce-am vedea în el? Vom vedea smerenie sau mândrie? Milostenie sau sgârcenie? Curăție sau necurăție? Cumpătate sau lăcomie? Indelungă răbdare sau mânia? Blândețe sau pismă? Hărnicie sau lenevie? Cu alte cuvinte, avem în suflete credință sau necredință? Nădejde sau desnădejde? Dragoste sau ură?

Acestea sunt întrebări pe care niciun creștin nu trebuie să le abandoneze, ci din contră, să stea a le pătrunde înțelesul și să-și dea seama că are în el două tabere contrare cu care va trebui să se lupte. Două tabere contrare, de stăpânirea sau nestăpânirea cărora depinde liniștea sau neliniștea. Întrebări de răspunsul pozitiv sau negativ ce-l vom da, pentru soluționarea lor, depinde triumfarea sau înfrângerea păcii în sufletele noastre. Dacă tabăra dușmană va domina acțiunile noastre, pacea este departe de a se manifesta în noi. Dimpotrivă, când „roadele Duhului Sfânt: dragostea, bucuria, indeluga răbdare, bunătatea, facerea de bine, credincioșia, blândețea, înfrânarea”, ne stăpânesc sufletele, atunci pacea pe care Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos „ne-a lăsat-o nouă”, va fi liberă în noi și se va stabili în lumea întreagă.

Ultimele zile din Marele Post ne dau prilejul de a porni ofensiva împotriva dușmanului răsvrățitor din noi. Să nu întârziem cu această ofensivă a spiritului. Să o începem acum...

Acum să declarăm războiu inamicului din noi, și să-l învingem. Învingându-l, pacea, care este tot în noi și nu în afară de noi, va stăpâni sufletele noastre ale tuturor, căci Mântuitorul „pace” ne-a lăsat. Pacea Lui ne-a dat o nouă, – și învierea... Să luptăm pentru triumfarea lor în sufletele noastre.

Avram Petric
teolog

Patimile...

Dumnezeu, pentru iubirea Sa față de om — creatura superioară, — care deși s'a depărtat dela El și merge cu pași grăbiți spre peire, S'a îndurat și poate ca o ultimă în cercare de a readuce omenirea pe Calea Adevărului, a trimis pe Fiul Său, Iisus Hristos în lume pentru mântuirea ei. Acesta e Mântuitorul, care a venit pe pământ la împlinirea vremii, și rămâne piatră de hotar, pentru că desparte două lumi cu totul diferite, prin felul lor de viață și gândire. Cât a stat în lumea pământească a muncit, ridicând astfel munca la adevărata sa valoare. Pentru ființa omenască a fost model de viață. Pildă vie de iertare și sacrificiu. Sf. Scriptură ne spune că El „este jertfa de ispășire pentru păcatele noastre, dar nu numai pentru ale noastre, ci și pentru ale lumii întregi. Și întru aceasta știm că L am cunoscut — dacă păzim poruncile Lui. — Cel ce zice: L am cunoscut, dar poruncile Lui nu le păzește, mincinos este și întru el adevăr nu se află” (I Ioan 2,5). El e idealul cel mai superior, ceiace noi nu reușim să fim, dar tindem spre El. „Era lumina cea adevărată care luminează pe tot omul, venind în lume. În lume era și lumea printr'Insul s'a făcut, dar lumea nu L-a cunoscut. Intru ale Sale a venit, dar ai Săi nu L au primit. Iar câți L-au primit le-a dat putere ca să fie fii lui Dumnezeu”. (Ioan I, 9-14).

Iisus Hristos a venit în lume aducând „darul și adevărul”; legea era dată și cunoscută prin Moise. A venit în lume ca să fie cunoscut. Nazarineanul e în lume. Lumea însă nu L cunoaște. Nu-l cunoaște pe El, care a venit să mântuiască omenirea și să o îndrume pe calea cea înmănoasă, care duce spre perfecțiune. El e viața, dar lumea se depărtează dela El, cu toute că se mărturisește cine e și voia cui îndeplinește. „Eu sunt calea, viața și Adevărul” (Ioan 14,6). „Eu și Tatăl Meu una suntem” (Ioan 10,30). Viața noastră e în mâna Sa. Noi depindem de El, care mereu ne spune: „Deși nu credeți în Mine credeți în aceste lucruri cari le fac cu voia Tatălui care e în Mine și Eu în El”.

Ajută pe toți câți îl caută și au nevoie El. Dar lumea îl urăște, îl pândeste, îl hulește, îl răpește dela cei puțini câți îi are. Lumea îi caută pricină și vrea să L condamne, pe El nevinovatul, care a venit în lume cu dragostea și adevărul. „Cel ce fiind în chipul lui Dumnezeu, n'a ținut ca la o pradă de egalitatea sa cu Dumnezeu” (ca la o pradă = ca la ceva luat pe nedrept, ci a trecut prin toate treptele de umilință), „ci s'a golit pe sine, a luat chip de rob, făcându-se oamenilor asemenea și la înfățișare dovedindu se ca om, s'a smerit pe sine, ascultător făcându-se până la moarte, (până a primi moartea) și încă moarte de cruce” (cea mai rușinoasă) Filipeni 2, 6-8. Dar, lumea fuge de adevăr, datorită corupțiunii satanice. Se caută și se ascultă mărturii mincinoase, numai ca se se întunece Adevărul veșnic. Vedem astfel purtând crucea suferinței pe Mântuitorul, Omul nevinovat, Omul fără păcat, Omul care a făcut omenirii cel mai mare bine.

Ura crește tot mai mult. Tragedia urcării muntelui

Golgota e mare! „Fiul Omului” însă răbdă, își poartă crucea, urcă muntele suferinței. Se lasă judecat, scuipat, bătut, înjosit și răstignit între tâlhari, fără să aștepte milă și îndurare la nimeni. De pe cruce, în timpul suferinței, se roagă. Pentru cine?

Pentru cei ce nu știu ce fac. Pentru aceia ce nu au nimic omenesc în ei; pentru aceia în care scânteia dumnezeiască — sufletul — s'a stins; pentru aceia cari nu se înduioșează în fața suferinței și n'au nicio îndurare, nici atunci când văd nevinovăția. Se roagă pentru aceia, care din patima mândriei, urei, nu caută să potolească suferința întinzând bucătura de hrană sau stropul de apă, ci caută să'nmulțească chinurile. Dar, pe El suferința nu-l doboară. Sfințenia Sa e mai tare chiar și decât inimile cele mai împietrite ale acelor, care îndrăzniseră să-l condamne.

Judecata Lui a fost scurtă, pentru că a fost necugetată și mai ales pentru că n'a fost înțeles, din cauza mângâierii minții omenesti și atât de schimbătoare. N'a fost înțeles El, care a fost așteptat și prezis de mai înainte și care a fost primit cu osanale de bucurie. Acela care ar fi putut să se proclame rege, și, cu puterea Cuvântului Său, să'nfrângă pe cea a vrăjmașului, să adune întreg neamul lui Israel sub sceptrul Său. Dar nu menirea aceasta o avea. Acela, care împărtășie numai dragoste, mângâiere și alinare sufletească, a fost pândit întreaga sa viață pământească, începând cu Irod și continuând cu Cărturarii și Fariseii jidovilor. Mântuitorul a avut cuvinte de grele muștrări pentru aceștia: „Poporul meu, ce v'am făcut eu vouă, sau cu ce v'am supărat pre voi; pre orbii voștri i-am luminat pre cei leproși i-am curățit... și cu ce mi-ați răsplătit mie? In loc de mană cu fiere, în loc de apă cu oțet, în loc ca să mă iubiți, pre cruce m'ați pironit. De acum nu voi mai răbda; chema-voiu neamurile toate, și acelea mă vor preamări, împreună cu Tatăl și cu Dubul Sfânt, și le voi dărui lor viață veșnică” (Antif. 12, la priveghere). Este muștrarea acelor care nu L-au cunoscut, care L-au pândit cu ura cea mare, care L-au adus pe Golgota. Conștiința le e întunecată și acuma, Iuda și cei ce îl ascultă nu vreau să înțeleagă și nu aud gla ul Mântuitorului: „Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele mele vor rămâne” (Lc. 21,23).

După moartea din Vinerea Mare, soarele se'ntunecă și parcă nu mai vrea să încălzească cu raz le sale marginitul pământ. Tunete și fulgere cad din ceriuri; catapetasma templului se despică, iar lumea se'nspăimântă. Vanzătorul și trădătorul Iuda se căiește, dar pedeapsa îl ajunge. Cărturarii sunt cuprinși. Groaza e mare! Toți fug, pentru că conștiința îi torturează. Impietriți de spaimă, șoptesc: „Omul acesta cu adevărat Fiul lui Dumnezeu este”.

După voia Tatălui, peste toate a trecut. În lume a pățimit pentru că era chiar dreptatea, iubirea, bunătatea, blândețea, mila și viața. Câțiva credincioși îi îngroapă trupul. Cei cu inima de piatră și'n aceste momente, nu uită să-i pună paznici la mormânt. Dar proorocul împlinește ceiace s'a spus și a spus — însuși — despre Sine, că a treia zi se va scula.

* * *

Săptămâna Patimilor... Timpul de suferință... când pătimește Neamul întreg, când întreaga omenire suferă din cauza încăerării popoarelor în războiul cel îngrozitor, a ideilor de bine și de ură. Neamul urcă Golgota, trece peste păcate. Are morți și dragi morminte, care ne'ntăresc în credința că trebuie să fie și Învierea.

Adevărul pentru care Mântuitorul a pățimit și pentru care Oastea Crucii se jertfește, trebuie să învingă minciuna; dreptatea trebuie să'nvingă fărădelegea; iubirea trebuie să'nvingă ura. Mântuitorul nostru Iisus Hristos, care nevinovat fiind, a suferit și a purtat pentru noi toți suferința cea mare cu o răbdare îngerească, nu ne-a părăsit. A spus El însuș că pururea va fi cu noi. Ne îndeamnă să ne purtăm fiecare crucea, căci suferința nu umilește ci înalță.

Aceasta e nădejdea noastră, nădejde de bine, care a călăuzit Neamul nostru dealungul veacurilor, și care nădejde, Patimile și biruința asupra lor, — Învierea, — ne o întăresc. Neamul nostru, al cărui trecut e ca un lanț neîntrerupt de suferințe, așteaptă aceasta Înviere. Și crede că, dupăcum suferințele Mântuitorului și a multor nevinovați, au avut și un sfârșit, așa și suferința din zilele noastre, de care cu toții ne lovim trebuie să dispară și să aibe un sfârșit. Toată suferința de azi, e o luptă în slujba unui ideal ce-și are scaderța, dacă nu în lumea aceasta, cu siguranță în cealaltă, veșnică. Trebuie să'nvingă dreptatea, trebuie să stălucească „Soarele Dreptății”.

Așa dupăcum Biserica, după evanghelia răst'gnirii își pregătește amvonul pentru evanghelia Învierii, suntem îndreptățiți să credem că după suferința Neamului nostru ce și poartă crucea, să-i vină și zorile renașterii, a bucuriei refacerii și Învierii. Și Biblia și tradiția poporului nostru recunosc aceasta. Atunci, putem întreba împreună cu Apostolul: „Moarte, unde este biruința ta? Unde este boldul tău”? (I. Cor. 15, 55).

Aceasta e cea mai mare bucurie, mângâiere și nădejde ce o avem la praznicul mare pe care l așteptăm.

Gh. Șerb

Despre ce să predicăm?

În *Vinerea Patimilor* (23 Aprilie) se cuvine a cuvânta despre Răscumpărarea noastră.

Eri am avut dovada dragostei lui Hristos arătată prin sf. Cuminecătură, la Cina cea de Taină: „*Luăți mâncost* (Mt. 26, 26), *acesta este trupul meu, carele se dă pentru voi*” (Lc. 22, 19). Iar după cină: „*Beți dintr'acesta toți, că acesta este sângele meu al legii celei noi, carele pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor*” (Mt. 26, 28). A da trupul și sângele său jertfă și, prin aceasta, a rămâne cu urmașii săi până la sfârșitul veacurilor (Mt. 28, 20), este desigur o mare iubire.

Dar cea mai grăitoare dovadă despre dragostea lui Hristos pentru noi oamenii este Jertfa sângeroasă pe care el a adus-o prin răstignirea

sa pe cruce. El însuși a spus că „*mai mare dragoste decât aceasta, ca cineva să-și pună sufletul său pentru prietenii săi, nimeni nu are*” (Io 15, 13). Și astfel, în această zi i fricoșată, Vinerea Patimilor, Jertfa nesângeroasă dela Cina cea de Taină a devenit dureroasa Jertfă sângeroasă a Golgotei. Pânea frântă dela Cină este acum corpul lui Hristos cel chinuit și la urmă pironit pe cruce, iar vinul care se varsă dela cină este acum sângele lui Hristos, care curge din rănilor spinilor ale piroanelor și sulitei cu care a fost împus în coastă. „*Căci așa a iubit Dumnezeu lumea, încât și pe Fiul său, cel unul născut l-a dat, ca oricine crede în el să nu piară, ci să aibă viața de veci*” (Io. 3, 16). Într'adevăr: cu cât este mai mare suferința, cu atât se dovedește dragostea lui Dumnezeu mai mare decât orice dragoste. Este atât de mare această dragoste jertfitoare a lui Hristos, încât cuprinde lumea toată.

*

Pe bună dreptate, Vinerea Patimilor se poate numi Zua durerii. De Joi seara și până Vineri după amiază, Mântuitorul a răbdat atâta durere, că om pământean nu o ar fi putut purta și veacuri întregi nu ar fi încăput-o. Ce a fost suferința lui Adam când a pierdut Raiul pentru păcatul său? Doar începătura durerilor. Ce a fost suferința întregului neam omenesc dela Adam până la Hristos? O pedeapsă a strănepoșilor din cauza păcatului strămoșilor, pedeapsă care pălește în fața durerilor Fiului lui Dumnezeu, din această zi a ispășirii acestui păcat. Ce este toată suferința noastră dela Hristos și până azi? O picătură din paharul durerii lui.

Dela trădarea lui Iuda și sudorile de sânge din grădina Ghetsimani, până la lepădarea lui Petru și risipirea ucenicilor; dela legare mânilor sfinte și palmuirea feții lui Hristos până la osândirea de către Cuiafa și întărirea osândei de către Pilat; dela bătaia vergilor și frângerea trupului încununată cu sânge și spini, și până la crucea grea, — toate aceste infricoșate suferințe fizice și morale sunt prea mari, ca să poată fi înfățișate de niște biete cuvinte omenești.

Giulgiul sfânt, care mai există și azi și a fost minuțios cercetat cu cele mai moderne mijloace tehnice și recunoscut ca autentic, este o mărturie văzută a marilor suferințe îndurate de Iisus. Ca pe o icoană pe acest giulgiu abia se distinge fața îndurerată a Mântuitorului. Se poate vedea totuși, că obrazul stâng este mai umflat, iar osul nasului frânt, în urma unui pumn ce i s'a dat în față cu toată puterea... Și totuși niciunul din Evangheliști nu ne spune că Iisus ar fi gemut măcar. A rămas numai cuta dintre sprincene ca semn al durerii,

Toate aceste suferințe, însă, au culminat pe culmea Golgotei. Și această culme a urcat o Iisus cu crucea pe umeri. O cruce grea pe care, în graba lor mare de a-l vedea odată răstignit, Iidovii o alcătuiră din două lemne grele de cedru, care fuseseră aduse de departe pentru repararea templului din Ierusalim. În felul acesta biserica Testamentului Vechiu a dat Bisericii lui Hristos, crucea prin care el avea să ispășească osânda păcatului strămoșesc și să moară în locul nostru. Sub această cruce Iisus a căzut de trei ori cu fața în țărână, pe calea din Ierusalim până afară pe Golgota. Scurtă cale — cam vre-o o mie de pași — dar neînchipuit de grea! Pentru că pe spatele sfâșiat al Mântuitorului nu apăsa numai crucea, dar și greutatea păcatelor tuturor oamenilor din toate locurile și vremurile: *„El a purtat fărâdelegile multora”* — scrie Profetul (Isa. 53, 12).

Și când a lăsat povara uriașă a crucii, pentru că acum el — „Omul durerii” — să fie înălțat pe cruce, călăii îi străpung mâinile și picioarele cu patru piroane mari. Sfântul sânge curge îmbelșugat din trupul susținut pe cruce doar de piroane și de răni... O, ce icoană în fricoșată e răstignirea! A fi *„socoțit cu cei fărâdelege”* (Isa 53, 12), cu niște tâlhari, și a-și sfârși viața pe cruce, ca și cei mai josnici criminali. Ce nedreptate! Priviți-l și vedeți că nu-i durere ca durerea lui (Plâng. 1, 12). A meritat Iisus o moarte așa de grozavă? Nu! Dar fost-a el vinovat? N'a fost vinovat, dar s'a făcut „ocară” (Ps. 108, 25) și „blestem” (Gal. 3, 13) pentru noi, adică a luat asupra sa toate păcatele oamenilor și a suferit în locul lor. *„Căci pe el care n'a cunoscut păcatul, pentru noi l-a făcut (Dumnezeu) păcat”* (II Cor. 5, 21). El *„a purtat păcatele noastre în trupul său pe lemn”* (I Pet. 2, 24). O, negrăită dragoste dumnezeiască! *„El fusese străpuns pentru păcatele noastre și zdrobit pentru fărâdelegile noastre — zice Profetul — și prin ranale lui noi toți ne-am vindecat”* (Isa. 53, 5). De aceea a trebuit să moară Iisus ca și cel din urmă tâlhar, nu pentru vre-o vină a sa, ci pentru toți blestemații și păcătoșii dela începutul lumii și până la sfârșitul ei. *„Așadar — zice sf. Ioan Damaschinul — Domnul moare, primind în locul nostru moartea; se aduce pe sine însuși în locul nostru jertfă Tatălui, căci noi am păcătuit față de Tatăl, și el trebuia să-l primească pe el în locul nostru, preț de răscumpărare, ca astfel să ne libereze pe noi de condamnare”*. Numai după ce a adus acest preț de răscumpărare, a strigat Domnul cu glas puternic: *„S'a sfârșit!”* (Io. 19, 30) — ca apoi să moară. Acest strigăt de biruință, însă, nu înseamnă numai că s'a plinit jertfa de răscumpărare, ci că totodată au început zorile mântuirii neamului omenesc. Atunci s'a sfârșit

împărăția morții și domnia diavolului în lume și a început împărăția lui Dumnezeu. Este, acest moment, cel mai însemnat din istoria lumii, pentru că precum Dumnezeu a făcut odinioară lumea și pe om, așa Hristos a zidit acum lumea din nou, și pe omul care căzuse l-a împăcat din nou cu Dumnezeu *„prin sângele crucii sale”*.

E interesant de amintit că primul care a intrat în această împărăție, adică s'a mântuit, este tâlharul din dreapta Mântuitorului. Pe când toți îl batjocoreau, acesta îl mărturisește pe Hristos. Răspunsul a fost: *„Amin grăesc ție, astăzi vei fi împreună cu mine în raiu”* (Lc. 23, 43). Și astfel un păcătos ajunge în raiu mai înainte decât dreptii și proorocii dinainte de Iisus. Ce va să zică aceasta? Că de-acuma înainte omul nu mai este singur în lupta vieții, ci cu Hristos, fără de care n'a putut face nimic, dar cu ajutorul, cu harul, căruia putem face totul. Aceasta ne dă încredere că totuși nu vom fi osândiți pentru păcatele noastre, dacă facem pocăință. Deși ar trebui să murim, iată Domnul a murit în locul nostru pentru că noi să trăim. „Căci așa a iubit Dumnezeu lumea, încât și pe unul născut Fiul său l-a dat, ca tot cel ce crede întrânsul să nu piară, ci să aibe viața veșnică”.

Precum vedem Iisus a pățimit și a murit pentru ca să-i răscumpere pe toți oamenii. „Jertfa este universală” (Sf. Ioan Gură de aur). Dar atunci, cum se face că nu toți oamenii se mântue? Nu se mântue pentru că nu toți vor să se împărtășească din darurile crucii, nu toți vor să primească mântuirea. Să nu uităm că și pentru Iuda s'a pregătit Cina de Taină, dar el n'a primit-o, ci a profanat-o cu trădarea sa și astfel a rămas în osândă grea. Cel ce nesocotește tot ce a făcut Iisus pentru fiecare din noi este un urmaș al lui Iuda, care, ca și acesta, face pe Iisus să sufere.

Dimitrie, mitropolitul Rostovului, descriind suferințele Patimilor, spune că trei au fost mai mari dintre toate. Și între acestea trei cea dintâi a fost atunci când Domnul a văzut că multe suflete nu s'au pocăit, ca și când sângele său s'a vărsat înzadar.

Evangelhia nu ne spune dacă Iisus a fost răstignit cu cununa de spini pe frunte, sau ba. Dar nu se poate ca răutatea omenească s'o fi uitat! Cununa de spini grosolan împletită a fost, desigur, și mai cu apăș așezată pe fruntea celui răstignit. Și — durere — Hristos știa că și mai târziu, peste zeci, sute și mii de ani, această cunună nu va fi uitată! De atunci fiecare din noi am pus cu acelaș apăș, de nenumărate ori, cununa de spini pe fruntea lui. Orice păcat al nostru e un nou spine în această cunună și o nouă durere pentru Iisus.

Deci să nu mai nesocotim Jertfa cea mare a lui Hristos cu nepăsarea, cu disprețul sau cu păcatele noastre. Ci să ne facem vrednici de ea. Căci Iisus „s'a dat pe sine pentru noi, ca să ne mântuiască de toată fărădelegea și să-și curățească luiși norod ales și răvnilor spre fapte bune” (Tit. 2, 14).

B.

In ziua a doua a Invierii (26 Aprilie) vom predica despre Mărturisirea lui Iisus.

A trecut o zi de bucurie duhovnicească, și lumina ei mai stăruie încă în sufletele noastre. După întristarea Postului, am ajuns, cu voia Domnului, să ne închinăm și sf. Invierii sale. Eri a ieșit Domnul nostru ca un mire strălucitor din cămara mormântului, și ca un soare ce răsare se înalță iarăș în zarea vieții noastre și ne dă lumina, ne împărtășește bucuria Invierii.

Multe sunt temeiurile aceste bucurii ce alintă ca o rază de soare inimile noastre. Unul dintre ele este garanția învierii noastre, despre care am vorbit ieri. Dar Invierea Domnului mai este și temelie de granit a învățaturii lui Hristos. Pe adevărul învierii este zidită, ca o casă pe s'ancă' religia creștină: Căci „dacă Hristos n'a inviat, zadarnică este credința noastră” — ne avertizează sf. Pavel (I Cor. 15, 17).

Deaceea Invierea lui Hristos a fost și este atât de mult atacată, încă din prima zi când detractorii ei au dat bani ostașilor dela mormânt să tacă (Mt. 28, 12—13), și până în ziua de azi. Ar fi deajuns să se clatine această stâncă nezdruncinată.

Deaceea adevărul Invierii a fost și este cu atâta îndârjire apărat, prin mărturisirea lui Hristos ca Domnul și stăpânul vieții. Apostolul de azi ne spune că numărul celor doisprezece ucenici ai lui Iisus a fost completat, după trădarea lui Iuda, cu Matia, tocmai pentruca acesta „să fie cu noi mărturie a Invierii” (Fapte 1, 22). Trebuiau martori ai învierii, precum trebuiesc și azi, care să ateste acest adevăr fundamental al Creștinismului, cu orice preț, cu orice jertfă. Acești martori sunt necesari și azi. Poate mai mult decât altădată.

*

Nu putem tăgădui: Invierea lui Hristos cere martori, care prin propovăduirea lor, prin viața și chiar moartea lor, să pecetluiescă învierea aceasta ca pe cel mai outremurător adevăr.

Dar pentru aceasta a trebuit să învieze Hristos într'adevăr, și să-și întărească pe învățăceii săi, și să-i adune ca pe niște oi risipite de prigoana acelei nopți când a fost prins: „Voi toți vă veți sminti întru mine în noaptea aceasta — le zise Mântuitorul — căci scris este: Bate-voiu păs-

torul și se vor risipi oile turmei” (Mt. 26, 31). De fapt „atunci toți ucenicii, lăsându-l au fugit” (Mt. 26, 56). Și totuși nu toți l-au părăsit: Iuda îl mai urmărea cu ura până în ceasul când a aruncat arginții în templu, recunoscând că a vândut sânge nevinovat (Mt. 27, 4—5). Și Petru îl mai urma cu credincioșia lui până în curtea arhiereului, când s'a lăpădat de el (Mt. 26, 74). Iar Ioan l-a urmat cu dragostea lui devotată până la crucea răstignirii, până la înviere, până în veci, petrucă el nu l-a părăsit niciodată (Io. 18, 15). Dar deși ucenicii l-au părăsit pe Domnul, Ioan n'a rămas singur. Căci femeile, care însoțeau pe Maica sfântă, erau și ele la picioarele crucii (Io. 19, 25). În această zi a durerii, la numărul acestora se mai adaugă și tâlharul răstignit de dreapta lui Iisus (Lc 23, 42); și sutașul ce păzea acolo l-a mărturisit (Lc 23, 42). Către seară vine și Iosif din Arimateia și cu Nicodim, ca să-l pună pe Hristos în mormânt (Io. 19, 38—39). Ci l-au mărturisit și dușmanii, când de teama învierii i-au „întărit mormântul cu strajă și au pecetluit piatra” (Mt. 27, 66).

Dar numărul mărturisitorilor lui Iisus a crescut mai mult din ziua învierii și până azi. Apostolii încurajați de înviere și întăriți de Duhul sfânt, au pătimit toți și au murit aproape toți pentru Hristos. Mii de martiri sau mărturisitori le-au urmat. Și sângele lor era sâmânță din care mereu răsăreau alte mii. Șirul lor nu s'a încheiat. Pentrucă toate aceste categorii de mărturisitori, din vremurile biblice până azi, ne arată că toți creștinii de orice vârstă, de orice sex, de orice condiție socială și de orice profesiune avem datorința să fim martorii învierii lui Hristos.

„Deci — zice Domnul — oricine mă va mărturisi și eu pe el înaintea Tatălui meu carele este în ceruri; iar de cel ce se va lepăda de mine înaintea oamenilor, mă voi lepăda și eu de el înaintea Tatălui meu carele este în ceruri” (Mt. 10, 32—33 v. și Lc 12, 8—9). Aceleași lucruri le spune Mântuitorul și despre ceice se rușinează de el înaintea oamenilor (Mc. 8, 38). Iar sf. Pavel, ca un răspuns al acestor cuvinte, declară că nu se rușinează de evanghelia lui Hristos (Rom. 1, 16), ba chiar a fost în stare să pătimească pentru el (II Tim. 1, 8). Dreptaceea, din temniță îi scria lui Timotei: „Adu-ți aminte de Domnul Iisus Hristos cel inviat din morți... pentru care pătimeșc până la legături ca un făcător de rele.. Dacă răbdăm, vom și împărăși împreună; dacă ne lepădăm de el, se va lepăda și el de noi”. (II Tim. 2, 8, 9 și 12).

Din toate acestea se vede cât de însemnată și necesară este mărturisirea lui Hristos. Ea ne aduce mântuirea: „Că de vei mărturisi cu gura ta pe Domnul Hristos și vei crede în inima ta că Dum-

nezeu l-a înviat din morți, te vei mântui; căci cu inima se crede spre îndreptățire, iar cu gura se mărturisește spre mântuire" (Rom. 10, 9—10). Este atât de mare puterea mărturisirii lui Hristos înaintea oameailor, încât ea mântue chiar și fără botez. Unii dintre cei ce credeau în Hristos, deși nu erau botezați, au primit moarte martirică, adică botezul sângelui. Și pentruca să putem cunoaște și mai bine puterea mărturisirii, sf. Ioan Gură de aur ne amintește despre tâlharul răstignit deadreapta lui Iisus: „Ce lucru mare a arătat tâlharul, ca să dobândească, după ce a fost răstignit, paradisul? Vrei să-ți spun pe scurt bărbăția lui? Iat-o: Când Petru tăgăduia jos, atunci acela a mărturisit sus... Ucenicul n'a suportat amenințarea unei slujnice nevrednice, iar tâlharul, cu toate că vedea întreg poporul stând de față, strigând, infuriindu-se, hulind și batjocorind... recunoaște pe stăpânul cerurilor: „Pomenește-mă Doamne când vei veni întru împărăția ta“. Să nu trecem fără atenție pe acest tâlhar, și nici să ne fie rușine de a-l lua ca învățător pe acesta de care Stăpânul nostru nu s'a rușinat de a-l introduce cel dintâiu în rai... Ai văzut cât de mare e puterea mărturisirii? A mărturisit și a deschis raiul“.

Acum, că văzurăm cât de necesară și folositoare e mărturisirea lui Hristos, să lămurim și întrebarea: Cum îl mărturisim pe Hristos?

Il putem mărturisi cu gura (Rom. 10, 10), adică prin cuvintele noastre ca și tâlharul, ca și sf. Petru când i-a zis că-i Fiul lui Dumnezeu (Mt. 16, 16) și ca Natanail (Io. 1, 49). Și salutul nostru de azi: „Hristos a înviat“ — „Adevărat, a înviat!“ este tot un fel de mărturisire cu gura. Il mărturisim pe Hristos când îi luăm apărarea împotriva defăimătorilor.

Dar oare cu atâta ne-am făcut toată datoria față de Hristos Domnul? Nu. Pentru că Iisus este mărturisit nu numai cu gura, dar și cu viața noastră. Prin viața noastră ce stă înaintea necredincioșilor ca o mărturie a învierii lui Hristos, căci „așa precum Hristos s'a sculat din morți prin mărirea Tatălui, să umblăm și noi întru învierea vieții“ (Rom. 6, 4), noi putem dovedi că nu mai viem noi, ci Hristos viază întru noi (Gal. 2, 20, vezi și Colos. 3, 1 sq). Celce face dimpotrivă, nefiind încredințat de adevăritatea credinței lui, și se rușinează de Biserica sa în fața contrariilor, cu adevărat se lapădă de Hristos.

Adevăratul mărturisitor este atât de convins de credința lui, încât, dacă e nevoie, îl mărturisește pe Iisus nu numai cu gura, cu viața sa, ci chiar și cu sângele lui. Așa l-au mărturisit pe Hristos mucenicii, care au fost chinuți și uciși „pentru mărturia lui Iisus“ (Apoc. 20, 4). Dela sf. Ștefan

continuă șirul mărturisitorilor care nu s'a încheiat, pentrucă orice creștin este dator să fie totdeauna gata de răspuns oricui îi cere socoteală de nădejdea sa (1 Pet. 3, 15), cu gura, cu viața și cu moartea sa.

Viețile Sfinților ne istorisesc cum înfricoșatul persecutor Lisie i-a dat străjerului Aglaie în seamă patruzeci de ostași tineri, care mărturisiseră pe Hristos. Avea porunca să-i vâre într'un iaz și să-i țină acolo toată noaptea pe un ger cumplit. Marginea lacului prinsese poșghiță. Tinerii mucenici se rugau încetșor. Apoi se întinse o tăcere atât de adâncă, încât și ostașii care-i păzeau au ațipit. Numai Aglaie, străjerul, privea peste lac și număra, în răstimpuri, trupurile goale ale mucenicilor care abia se mai zăreau din apă... Deodată dintre cei patruzeci unul, care nu mai putuse îndura gerul, iese la mal și se duce ca să se desmorțuscă la un vas cu apă caldă anume pregătit... Peste apa lacului se coborîră atunci patruzeci de cununite, ca niște cercuri de lumină, și s'au așezat pe capetele mucenicilor. Numai una, rămasă fără stăpân, se muta încoace și'ncolo peste lac... Atunci Aglaie străjerul își aruncă sulița și hainele depe el și sărind în iaz strigă, mărturisind din inimă: — „Și eu sunt creștin“. Iar cununița stingheră s'a odihnit pe creștetul lui, aflându-și stăpânul. Așa s'a plinit din nou numărul mucenicilor.

Dar nu s'ancheiat șirul mărturisitorilor. De-atâtea ori câte-o cununită de lumină, răsplata mărturisitorilor, rămâne stingheră, fără stăpân. O astfel de cununită ar fi putut să se coboare și asupra lui Constantin Brâncoveanu, care a murit cu fiii săi mărturisind pe Hristos, și ar fi putut să se coboare și asupra miilor de creștini din Rusia bolșevică care au suferit mucenicia pentru credința lor...

Să ne punem întrebarea: Dar dacă ar fi venit și asupra noastră astfel de vremuri de supremă încercare, ce am fi făcut, sau ce am face noi? L'am mărturisi pe Hristos, ori ne-am lăpăda de el? Este oare îndeajuns să-i rostești numele sau să-i mărturisești învierea prin salutul: „Hristos a înviat!“? Iar când îți se cere să-i dovedești credința prin viața ta și s'o pecetluiești cu sângele tău, ce răspuns vei da? Fii încredințat, fratele meu, că Jertfa lui Hristos pentru mântuirea ta merită mărturisirea ta, și fii oricând gata să-l mărturisești, cu gura, cu viața și cu sângele tău.

B.

Cărți

Prot. Dr. Gheorghe Cotoșman: Românii din Jimbolia. Caransebeș, Diecezana 1942.

Intr'o broșură de 24 pagini Protoiereul Dr. Gh. Cotoșman își tipărește predica ținută cu ocazia slințirii bisericii ortodoxe-române din Jimbolia, la 20 Iulie 1942. Se arată istoricul înființării minunatei biserici și sprijinitorii ei morali și materiali. Trecutul comunei e pus în legătură cu cele mai vechi documente, — Jimbolia fiind un „*cuib românesc*”, cu numirea documentară de „*Câmpul*” (*Champul*), cu urme romane. Străduința și inițierea zidirii sf. Biserici a fost încununată cu terminarea ei. Sf. Sa folosește citate frumoase din Sf. Scriptură, împletindu-le într'un mod armonios cu istoria Românilor bănățeni. Se găsesc și clișee.

Prot. Dr. Gh. Cotoșman: Din trecutul Episcopiei Timișorului, Timișoara 1943.

Intr'o broșură de 32 pagini autorul își adună articolele publicate în „*Biserica Bănățeană*” din Timișoara. Trecutul istoric și bisericesc al episcopiei de Timișoara e urmărit cu atenție de harnicul cercetător al istoriei bisericești din Banat. Vechimea ei se pierde în vremurile îndepărtate, e pusă în legătură cu istoria profană. Istoricii streini recunosc, că în sec. al XIV-lea la Timișoara și Lipova au existat biserici sau chiar *episcopii ortodoxe române* (p. 14). În sec. al XVII-lea se cunoaște o serie de episcopi mitropoliți la Timișoara, instituți de patriarhul de Ipec: *Neofit* 1608—1613, *Sofronie*, mitropolit, 1651, cu reședința în mănăstirea *Hodoș-Bodrog* ș. a. (p. 17 sq).

La 26 Aprilie 1721 congresul general al preoților români ortodocși, — pus la cale de iezuiți, în înțelegere cu autoritatea administrativă militară de stat romano-catolică din Banat la care participă și mitropoliți: *Moise Ioanichie* și *Moise Stoievici*, cu sute de preoți și protopopi, — a avut de scop ca să spargă frontul ortodox și să facă unirea ca și în Ardeal, dar românii bănățeni răspundeau agenților Vienei că mai bine „se fac Turci decât catolici” (p. 21—22). *Iosif Putnic* i-a atitudine contra lui *Moise Nicoară*, exponentul intereselor românești (p. 24). La 1779, la ordinul împăratului *Iosif II-lea*, la Timișoara se înființează un *curs de teologie și pedagogie* de 6 luni, pentru creșterea și instruirea viitorilor preoți și învățători ai Românilor bănățeni. Conducerea o avea vestitul *dascăl Mihail Roșu*, căruia i-a urmat *Dimitrie Țichindeal*. Toate disciplinele teologice și pedagogice au fost propuse în limba română (p. 26).

Broșura *Prot. Dr. Gh. Cotoșman* pune în lumină istoria bisericești o seamă de fapte petrecute în Timișoara și Banat, și e un început de monografie istorică a episcopiei de Timișoara.

Căpitan Mailot N. Ioan: Transnistria, București, 1942, pag. 144. Ed. Universul, Lei 120.

Lucrarea d-lui Căp. Mailot N. Ioan cuprinde opt capitole, începând cu istoricul Transnistriei, arătând elementul autohton al poporului român, în ținutul Transnistria și afirmarea Moldovenilor

la Est de Nistru. Într'un capitol special e cuprinsă doctrina comunistă a lui Lenin din Rusia, apoi Republica autonomă socialistă sovietică moldovenească, înființarea, teritoriul și populația (pp. 76—90). Drepturile istorice asupra Transnistriei sunt urmărite începând cu epoca getodacă, romană, și mărturiile istoricilor streini asupra permanenței elementului autohton între Nistru și Bug (pp. 132—138). Sunt consultate o serie de cărți folositoare studiului Transnistriei și sunt anexate 3 hărți: harta fostei Republici Moldovenești împărțită pe raioane, harta Transnistriei și fosta republică Moldovenească și harta Transnistriei cu județele și capitolele respective. Cartea d-lui Căpitan Mailot N. Ioan se poate ceti cu mult folos, se găsesc în ea date istorice demne de reținut și învățăminte de tras.

Prof. C. Rudneanu

Informațiuni

■ **Părintele Protos. Ioan Dinu**, președintele Consistorului ort. român din Oradea, într'o ședință a Sf. Sinod din toamna trecută, a fost ridicat la rangul de Arhimandrit.

Hirotesia Prea Cuviosului și evlaviosului Părinte a săvârșit-o la Bunavestire, în Catedrala din Oradea, P. S. S. Părintele Episcop Nicolae Colan al Clujului.

La Sf. Liturghie arhierescă au participat numeroși credincioși și cei peste o mie de elevi ortodocși dela școlile din Oradea.

După Sf. Slujbă a cuvântat P. S. S. Episcopul N. Colan și a răspuns noul Arhimandrit.

■ **Păr. Prof. Dr. P. Deheleanu** a conferențiat la Alba-Iulia, Duminecă 11 Aprilie 1943, despre „*Porunca dragostei*”, ca invitat al „*Frăției Ortodoxe Române*” secția Vicariatului.

■ **Dl adv. Dr. T. Popa-Oradea** a conferențiat în sala mare a Palatului Cultural din Arad, Duminecă 11 Aprilie c., despre „*Legăturile Aradului cu Bihorul*” din vremea înființării școlilor românești din Arad și Bihor, până în vremea noastră. Ne-a trecut prin fața ochilor sufletești figuri alese din trecutul luptelor noastre culturale, politice, naționale și bisericești, arătându-ne cum în zbuciumul trecutului tot avântul nostru a pornit din „*umbra Bisericii și a Școalei*”.

■ **Clasa a VII-a literară**, dela liceul „*Moise Nicoară*”, a reprezentat pe scena Teatrului Comunal din Arad, Sâmbătă seara în 10 Aprilie c., cu un neașteptat de frumos succes, piesa istorică „*Invierea*” de *Ovidiu Hulea*.

Reprezentarea a fost precedată de un potrivit și binesimțit cuvânt introductiv, rostit de dl prof. *A. Crișan*, directorul liceului.

Toți elevii și-au jucat rolul admirabil de bine. În chip special s'a distins și de data aceasta elevul *Ovidiu Cotruș*, care a interpretat impecabil rolul Preotului. S'a putut vedea și simți în figura și în cuvintele lui întruchipat *Preotul*, Preotul român, în misiunea lui harică, istorică și profetică, în rolul său de Părinte și păstor al poporului în vremurile cele mai grele.

Un merit deosebit în reprezentarea piesei a avut dl prof. *Eugen Ciontea*, care nu pentru în-

tăia oară s'a dovedit un bun regisor și îndrumător al tineretului școlar spre îndeletnicirile literare și artistice.

Calde felicitări pentru toți ostenitorii.

■ **Lămurire.** S'a pus întrebarea dacă preoții, cari se împărtășesc în sobor la *Liturghia Darurilor înaintesfințite*, mai trebuie să guste din sf. potir sau nu? Răspunsul este categoric, *da*.

În îndrumările tipicale din *Liturghier* se spune limpede că preotul, când servește cu diacon, *după ce se cuminecă, „luând sfântul potir cu amândouă mâinile, gustă de trei ori, fără a zice ceva. Apoi își șterge buzele și sfântul potir cu acoperământul ce-l are în mâni, și-l pune pe sfânta masă. Și luând și anafora și puțin vin cu apă, își clătește gura; apoi își spală mâinile și buzele și — stând puțin mai departe, — zice rugăciunea mulțumirii...”* Atunci diaconul nu bea din sf. potir, până după potrivire. — Dispoziția aceasta se referă la doi, ca și la mai mulți slujitori.

Când preotul servește fără diacon, adică singur, după împărtășire nu bea din sf. potir, până după potrivire. Motivul dogmatic al acestei rândueli e știut. Nu mai stăruim.

Prin urmare, numai cel ce potrivește, fie preot, fie diacon, este *oprit dela potir* îndată după împărtășire, pentrucă vinul deși e sfințit, nu este dumnezeescul sânge. Toți preoții împreună-liturgisitori, — odată ce-și iau patrafirul pe umeri toți sunt în oficiu liturgic — sunt obligați a gusta după cuminecare de 3 ori din sf. potir. *Altfel sf. potir cu vin la Liturghia Darurilor înaintesfințite nu mai are niciun rost.*

Sfinții Părinți când au rânduit așa n'au fost mai neștiutori și mai slabi creștini decât noi...

La concluzia aceasta ne mai duce — pe lângă tradiție, care trebuie respectată — și faptul că mireni credincioși, la Liturghia Darurilor înainte sfințite, se împărtășesc ca și la Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur și a Sfântului Vasilie cel Mare.

Aceleași îndrumări le cuprinde și *Liturgica*.

Dispozițiile contrare sunt rău inspirate; tulbură pietatea și produc sminteală.

Școala de Duminecă

17. Program pt. Dum. Paștilor 25 Aprilie 1943.

1. *Rugăciune*: „Invierea lui Hristos văzând să ne închinăm...” (Liturgh. pg. 113).
 2. *Cântare comună*: „Hristos a înviat...”
 - 3—4. *Cetirea Evangheliei* (Ioan 1, 1—17) și *Apostolului* (Fapt. Ap. 1, 1—8) zilei, cu tâlcuire.
 5. *Cântare comună*: „Cu trupul adormind...” (Svetilna de Paști).
 6. *Cetire din V. T.*: Fiii lui Iacob merg în Egipt. (Fac. cap. 42).
 7. *Povește morale*: Ajutorul celor ce iubesc înțelepciunea. (Înț. lui Solom. c. 10).
 8. *Intercalații*: (Poezii rel. etc).
 9. *Cântare comună*: „Ziua Invierii, să ne luminăm popoarelor...”
 10. *Rugăciune*: „Încă ne rugăm Ție...” (Liturghier pg. 149).
- (A se vedea „Instrucțiunile” din Nr. 1—1943. al „Bis. și Șc.”) A.

Publicație de licitație

Se aduce la cunoștință generală că în ziua de 27 Aprilie 1943 ora 11 a. m. se va ține la școala primară din comuna Rîșculița p. u. Baia de Criș jud. Hunedoara, licitație verbală pentru vânzarea a lor circa 110 m. cubi gorun și circa 600 m. de pădure lemn de foc din par. hetul donat de composoratul urbarial Rîșculița, pentru terminarea bisericii.

Prețul de strigare pertru 1 m.³ de gorun este 1000 lei, iar pentru 1 m. de pădure 400 lei.

Materialele se vând în picioare netăiate și se pot licita separat gorunul și separat lemnul de foc.

Licitanții vor depune o garanție pentru lemnul de foc 25.000 lei iar pentru gorun 11.000 lei.

Licitanții nu vor primi spese de deplasare.

Condițiile speciale se pot vedea la oficiul parohial Rîșculița.

În caz că prima licitație va fi fără rezultat, se va ține a doua licitație la data de 5 Mai a. c. la aceeași oră și în același local.

Rîșculița 5 Aprilie 1943.

Pr. Petrovici, cond. of. par.

Nr. 1533/1943.

CONCURSE

Se publică concurs *din oficiu, cu termin de 15 zile*, cu salarul dela Stat, pentru întregirea parohiei Zerind, protopopiatul Chișineu Criș.

Parohia e de clasa III-a.

Cererile de concurs se vor înainta Consiliului Eparhial din Arad. *Consiliul Eparhial.*

Nr. 1548/1943.

Se publică concurs cu termin de 15 zile, pentru numirea unui preot-ajutător pe lângă preotul-paroh Ioan Covaciu dela parohia *Giulița*, protopopiatul Săvașin.

VENITE:

1. Preotul ajutător va avea ca beneficiu $\frac{1}{3}$ din sesiunea parohială de circa 22 jug. cad. pământ arător și circa 22 jug. fânaj și-pășune.
2. $\frac{1}{2}$ din stolele legale.
3. Salarul dela Stat după o parohie bugetară.
4. $\frac{1}{2}$ din chiria casei de locuit a preotului ajutător, pe care o va primi dela preotul-paroh, sau foloșința alor două camere, una anticameră, bucătărie și cămară de alimente în edificiul casei parohiale, foloșită de preotul-paroh.

INDATORIRI:

1. Preotul ajutător va conduce oficiul parohial, va suplini pe paroh la toate serviciile în și afară de biserică și va catehiza elevii dela școala primară.

2. Va achita impozitele după beneficiul preotesco din al său.

Cererile de concurs, însoțite de actele necesare, se vor înainta Consiliului eparhial.

Parohia este de clasa I (primă).

Din ședința Consiliului parohial a parohiei *Giulița*, dela 27 Martie 1943.

Președ. ad hoc:
ss. Terentie Ciorogariu,
adm. protopopesco.

Notar:
Filimon Popa.

Aprobat:
Arad, la 3 Aprilie 1943.

† Andrei
Episcop.

Traian Cibian
consilier, referent eparhial.